

ZICH

OKT

l

gen s

plaats

anbr

afwe

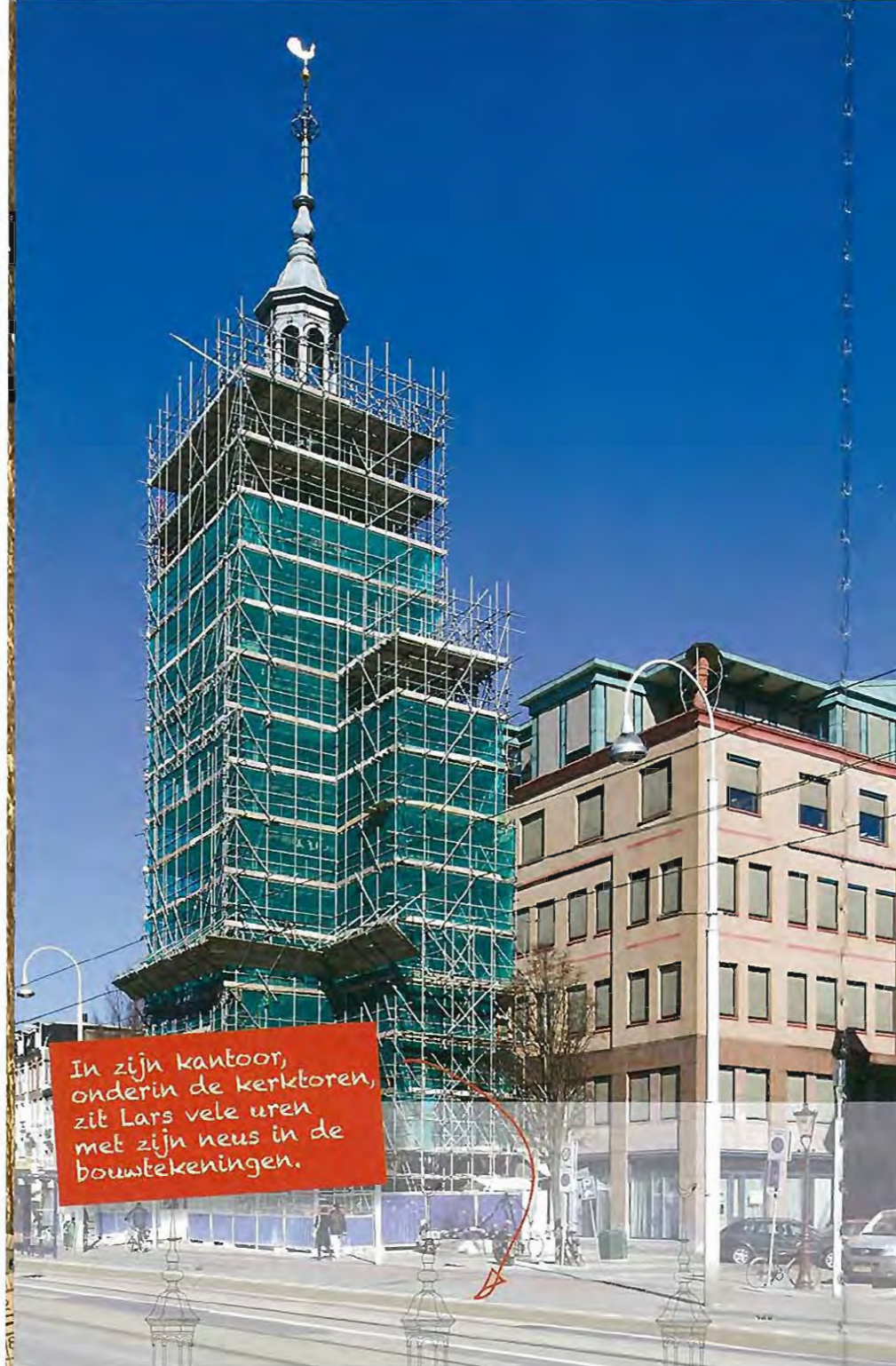
Begin 2011 werd de Muiderkerktoren in de steigers gezet. Na hard werken staat er vlak naast het Amsterdamse Oosterpark halverwege het jaar 2012 weer een volledig gerestaureerde kerktoeren in zijn volle glorie: het resultaat van een uniek leer-werktraject.

Op de leerlingbouwplaats Muiderkerktoren waren anderhalf jaar zo'n vijfendertig leerlingen actief in vele disciplines. Allemaal wilden zij hun kennis en vaardigheden verder uitbouwen. Onder begeleiding van vele ervaren vakmensen is dit gelukt. De haan staat dankzij de leerlingen weer fier in de goudverf op de klokkentoren. Het lood- en zinkwerk kan er weer jaren tegen. En niet te vergeten al het herstelde houtwerk dat er achter verborgen gaat. De buitenmuren zijn hersteld en opnieuw gevoegd en gestuukt. Ook al het houtwerk staat weer strak in de lak en de ornamenten van de entree zijn tot in detail gerestaureerd. De toren is volledig geschikt gemaakt voor commercieel gebruik.

LEERLINGEN

- werkvoorbereider
- timmerman
- metselaar
- loodgieter
- metaalbewerker
- stukadoor
- projectondersteuning

In zijn kantoor, onderin de kerktoren, zit Lars vele uren met zijn neus in de bouwtekeningen.

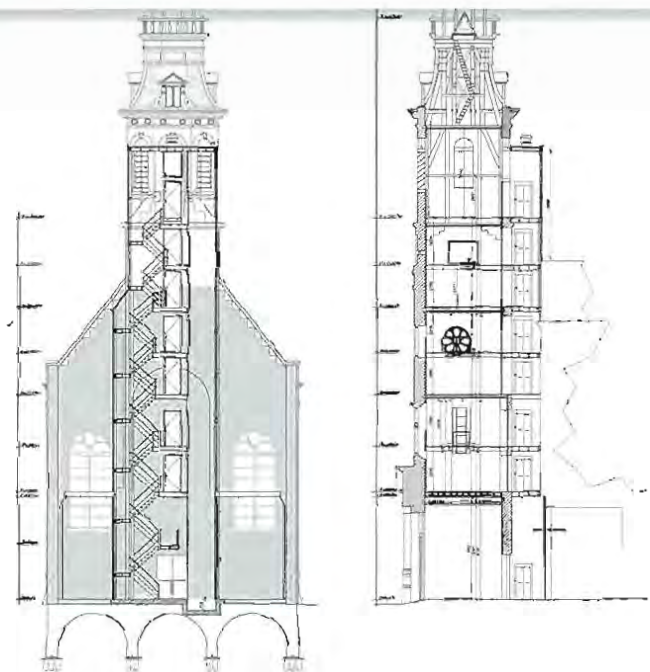
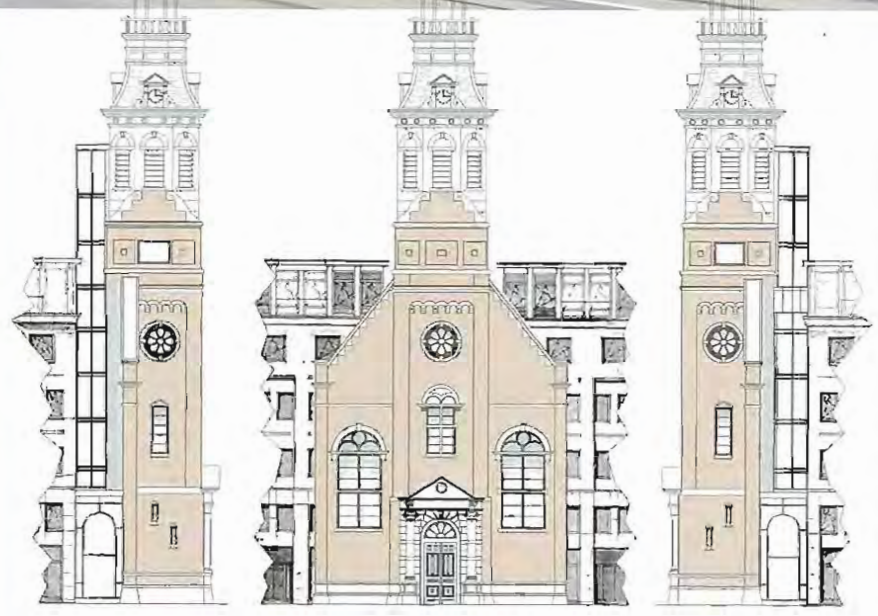
LARS BAKKER
WERKVOORBEREIDER

Als werkvoorbereider ben je een echte regelneef

Lars Bakker doet de niveau 4 opleiding Bouwkunde via SSP. Hij zit in zijn laatste jaar en binnen project Muiderkerk is Lars als werkvoorbereider het eerste aanspreekpunt van Henk Speksnijder: "Verder onderhoud ik contact met iedereen die hier op de bouwplaats werkt. Daarnaast heb ik via architectenbureau Van Stigt ook de nodige research gedaan in het archief van Amsterdam naar de berekening van de fundering van de kerk. Die informatie heb ik uiteindelijk gevonden bij de constructeur die eind jaren '80 de nieuwbouw, het huidige Tropeninstituut, achter de kerktoren heeft berekend."

In zijn kantoor, onderin de kerktoren, zit Lars vele uren met zijn neus in de bouwtekeningen: "Op basis daarvan bestel je de materialen die nodig zijn voor de renovatie en roep je de mensen af die het werk moeten doen. De materialen bestel je aan de hand van de maatvoering. Omdat de kerktoren nogal wat verspringingen kent, is het zeker opletten geblazen bij de stalen constructie die tussen de toren en het Tropeninstituut komt. Die moet weer precies op de fundering bevestigd kunnen worden omdat de toren los staat van het Tropeninstituut."

Als bouwplaatsmanager in opleiding stuurt Lars soms ook de leerlingen aan die werken aan de toren: "Samenwerking, daar draait het om en dat probeer ik altijd op een informele manier te regelen. In het begin was dat voor mij best nog wel even wennen, maar inmiddels bevalt het werk van regelneef mij prima."

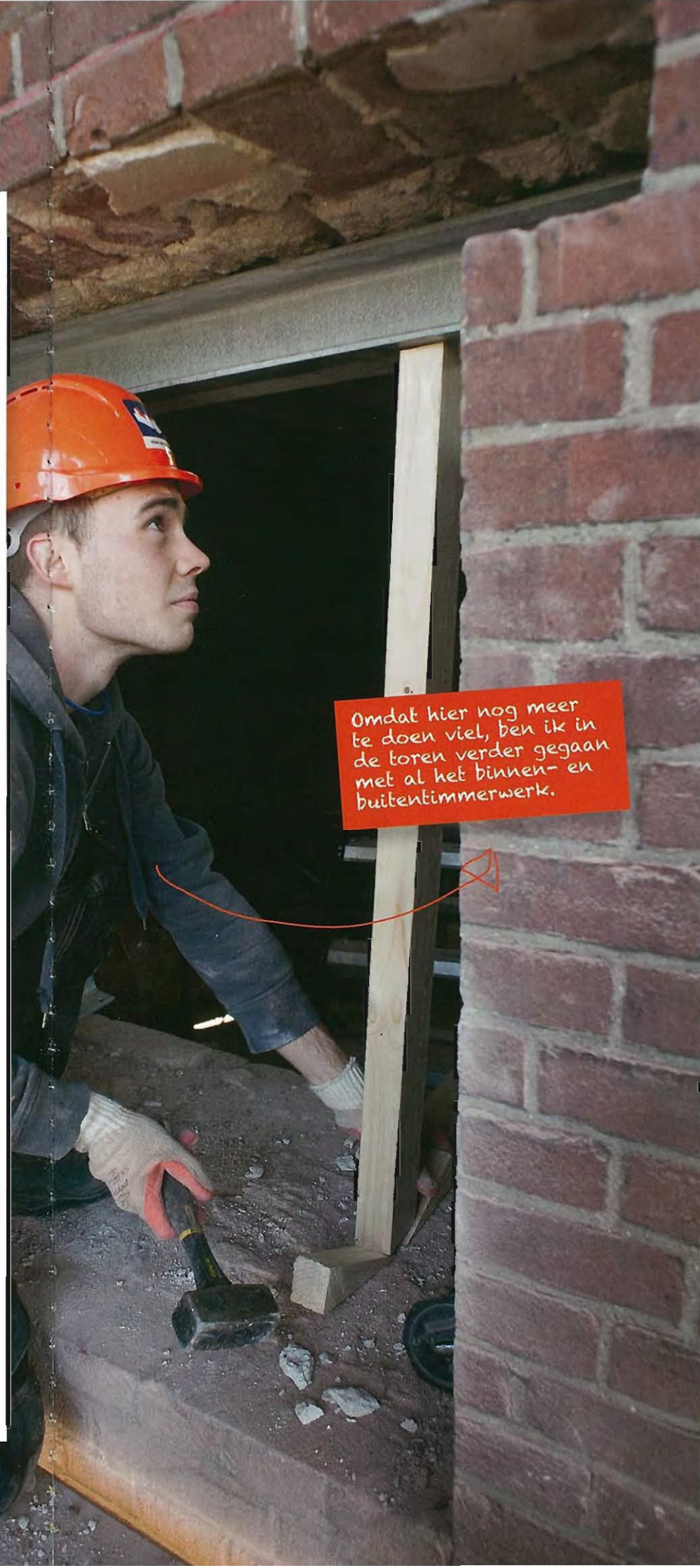
GUIDO TUIN **TIMMERMAN**

Bij een restauratie leer je alle kneepjes van het timmervak

Guido Tuin doet de niveau 3 opleiding Timmeren bij SSP. Hij volgt nu voortgezet timmeren en dat betekent dat hij leiding moet leren geven aan andere leerlingen en dat hij het werk voorbereidt.

Guido kwam het project Muiderkerk binnen door de toets steigerbouw die hij deed bij de start: "Omdat hier nog meer te doen viel, ben ik in de toren verder gegaan met al het binnen- en buitentimmerwerk. We hebben hier onder meer diverse rondingen en profielen onder het vele zink- en loodwerk gerestaureerd. Ook verschillende ornamenten, balustrades en pilaren hebben we aangepakt. Diverse door brand aangetaste balken zijn door ons hersteld en we hebben nieuwe vloeren gelegd. Bij een restauratie leer je alle takken van timmerwerk."

Tijdens dit project begeleidde Guido ook leerling-timmermannen. Het gaat er dan vooral om dat zij handigheidjes begrijpen: "Soms was het best moeilijk om dingen zodanig uit te leggen dat het ook goed opgepakt wordt. Wat ik in ieder geval niet doe, is alles maar voorkauwen. Ik vraag altijd eerst aan een leerling hoe hij een probleem zelf op zou lossen. Op deze manier heb ik binnen project Muiderkerk de nodige ervaring op het gebied van instructie geven opgedaan."

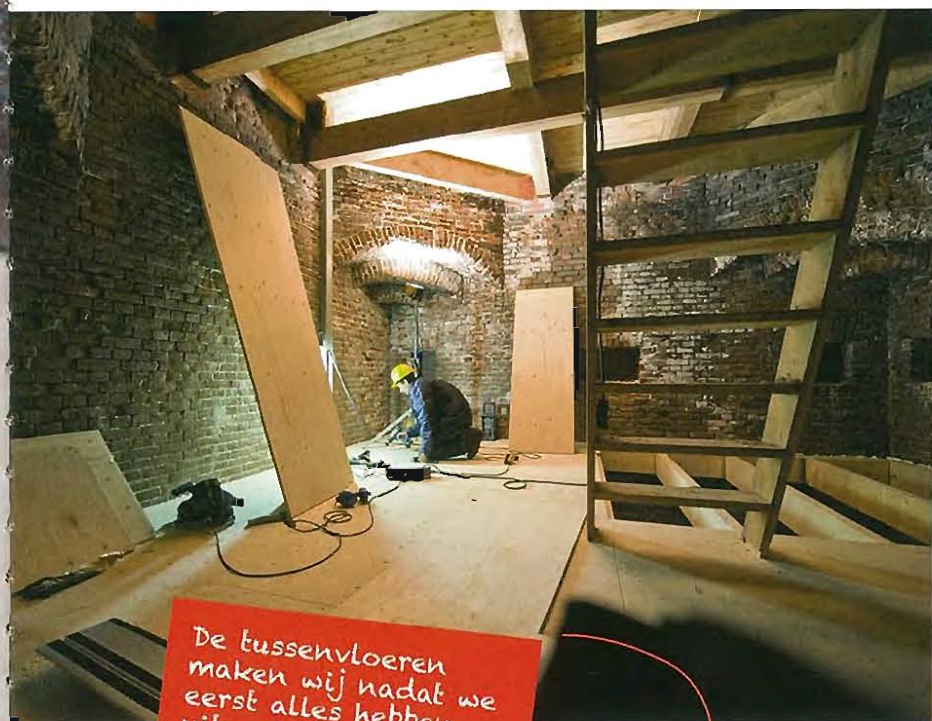

DONNY RIJNEKER
TIMMERMAN

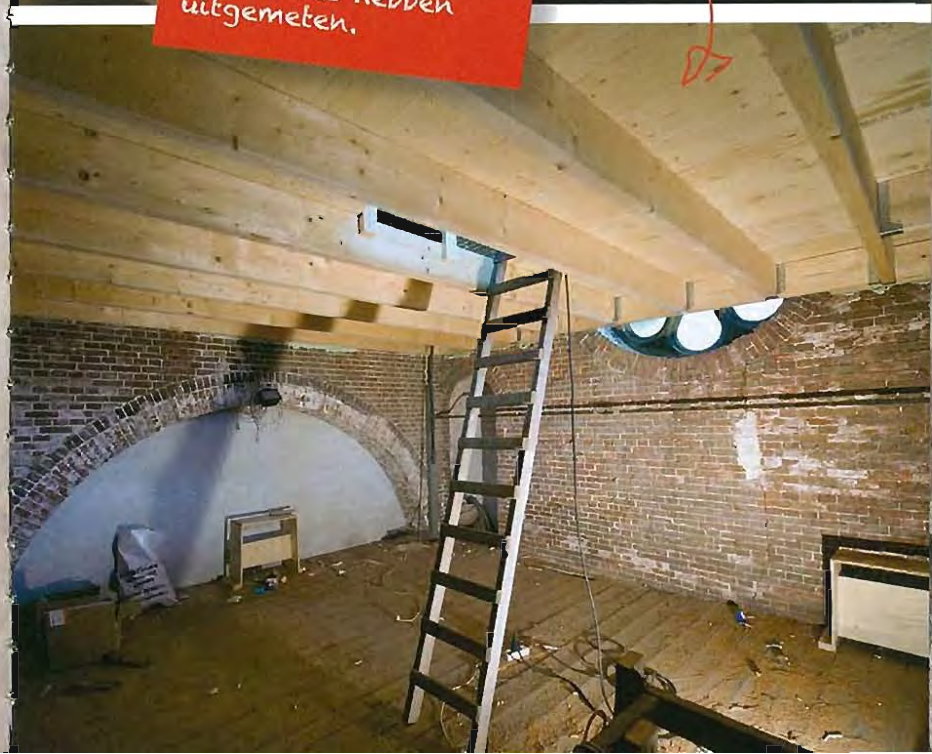
Over maatvoering heb ik hier heel veel bijgeleerd

Na zijn opleiding bouwplaatsassistent koos Donny Rijneker voor de BBL timmeren niveau 2 bij SSP, het opleidingsbedrijf voor de bouwnijverheid in de regio Amsterdam. Donny zit in zijn eerste jaar en heeft er al een project opzitten: "Op IJburg heb ik binnen een nieuwbouwproject onder meer de betonbekistingen voor de funderingen getimmerd. Bij het project Muidertoren kwam ik via mijn leerlingbegeleider Bart Schouten."

Donny heeft ADHD en noemt zichzelf een nogal druk mannetje: "Ik kan mijzelf maar moeilijk concentreren, maar onze uitvoerder Henk Speksnijder heeft geduld met mij en ik wil veel van hem leren. Op tijd op mijn werk komen, is al iets dat nu prima gaat dankzij hem. Het werk waar Donny zich mee bezig houdt, is het timmeren van tussenvloeren die komen te liggen onder en boven de diverse bestaande vloeren: "De bestaande vloeren liggen op balken in de muur. De tussenvloeren maken wij, nadat we eerst alles hebben uitgemeten. Over maatvoering heb ik hier heel veel bijgeleerd. Vooral dat je moet controleren dat alles waterpas is en dat je terug moet meten. Inmiddels zijn we begonnen met het bevestigen van ringbalken. Met een klos brachten we vervolgens de dwarsbalken op hun plaats, waarna de vloerplanken er op konden worden gelegd. Nee, ik zit hier niet stil!"

De tussenvloeren maken wij nadat we eerst alles hebben uitgemeten.

NICK VAN VILSTEREN METSelaar

Ik metsel hier nóg voorzigtiger en nauwkeuriger dan normaal

Nick van Vilsteren doet dezelfde opleiding als Pim Arons. Hij heeft het prima naar zijn zin binnen het project Muiderkerk: "Ik ben hier in totaal tien weken aan het metselen. Tijdens deze periode ga ik ook één dag in de week naar school. Dan richt ik mij met name op de theorievakken. Van het maken van bouwtekeningen tot het doen van proefflessen van divers metselwerk. Dat laatste vak vond ik erg leuk om te doen."

Binnen het project Muiderkerk is Nick lekker zelfstandig aan het metselen: "Sommige stukken bestaan uit metselen aan de draad. Dan span je een touwtje tussen twee houten profielen en daar metsel je vervolgens netjes tegenaan zodat er een mooie vlakke muur ontstaat. Je moet daarbij altijd goed opletten dat je het juiste verband aanhoudt om er voor te zorgen dat de voegen precies verspringen."

Ook metselt Nick figuren voor de sier: "Altijd leuk een beetje speciaal werk. Bij dit soort restauratiewerk moet je nóg voorzigtiger en nauwkeuriger metselen dan normaal. Je werkt per slot van rekening toch aan een monumentaal gebouw. Wat ik nou zo mooi vind, is dat als ik hier over tien jaar langsrijd, dat ik dan aan een ander kan laten zien wat ik heb gemetseld aan de toren. Dat is ook zo bijzonder aan metselwerk, het zit vooral aan de buitenkant van een bouwwerk, zodat het altijd zichtbaar blijft."

Je moet bij het loshalen van de bakstenen goed opletten dat je de er naast gelegen stenen niet beschadigt.

PIM ARONS METSELAAR

Kijk, aan de restauratie van die toren heb ik ook gewerkt!

Pim Arons zit in het eerste jaar van de BBL metselen niveau 2 binnen Edubouw, het opleidingsbedrijf van en voor de bouwbedrijven in de regio Haarlem, Bollenstreek en Haarlemmermeer en Meerlanden.

Pim wilde altijd al de bouw in: "Timmerwerk vind ik meestal te fijn werk en omdat ik hou van het meer stevigere werk koos ik voor metselen. Via mijn leerlingbegeleider Peter Spithorst ben ik bij het project Muiderkerk terecht gekomen. Ik vind het bijzonder dat dit gebouw hier al behoorlijk lang staat en dat ik straks kan zeggen, kijk aan de restauratie van die toren heb ik ook gewerkt. Best spannend zo hoog metselen en voegen, maar voor mij is het gewoon helm op en aan de slag."

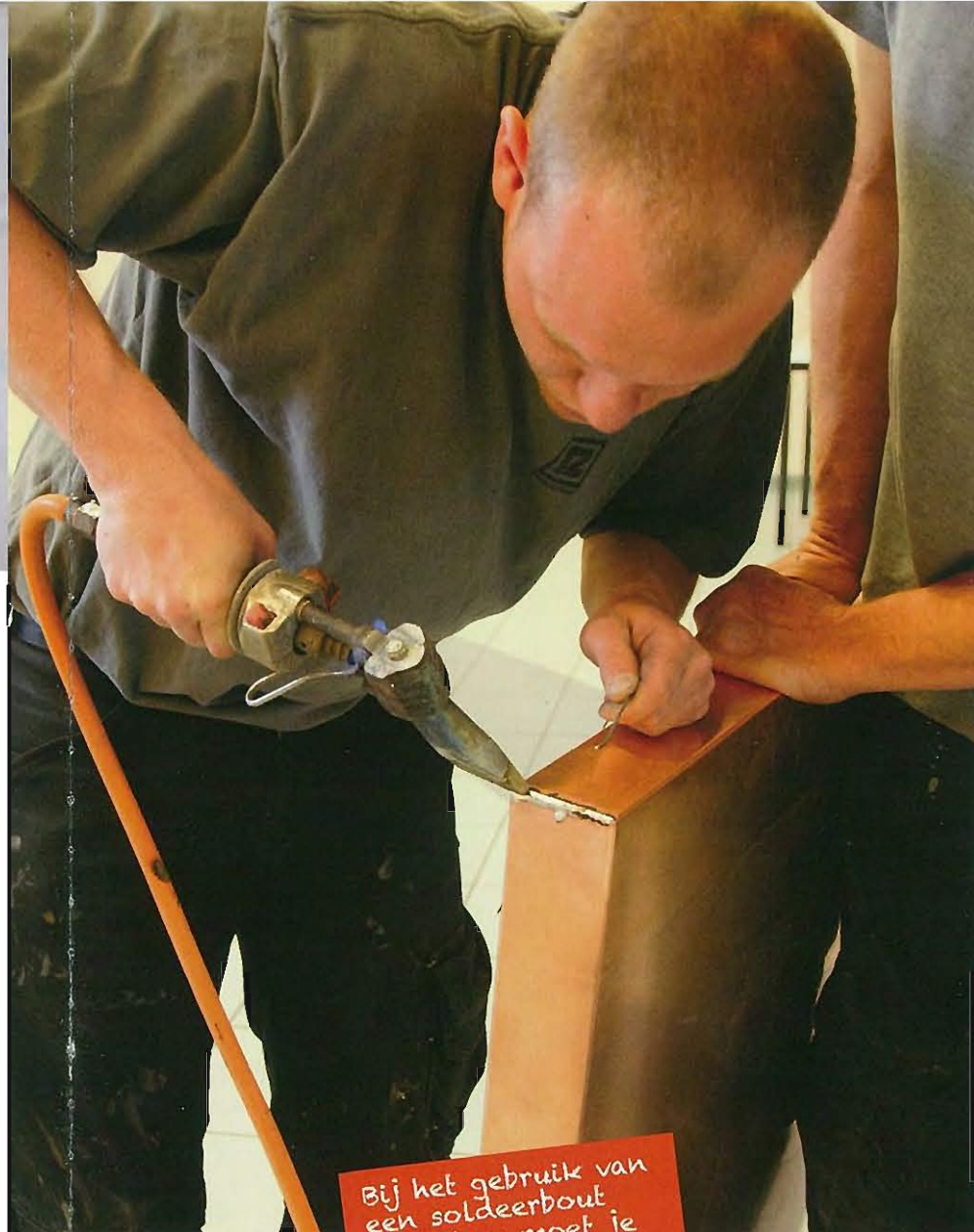
De gemetselde muren onder de klokkentoren zijn hard aan herstel toe, aldus Pim: "Daar vind je veel rotte stenen, want er is helemaal geen dakgoot. Het regenwater stroomde jarenlang in weer en wind op de muren. De nog bruikbare stenen halen we uit de muren, bekijken we nauwkeurig af en plaatsen we weer netjes terug. Je moet bij het loshalen van de bakstenen goed opletten dat je de er naast gelegen stenen niet beschadigt. Naast metselen en voegwerk is er ook behoorlijk werk aan de rond gevormde hoekstenen van natuursteen bovenin. Dit is echt een prachtklus voor ons."

JORDY ROELEVELD

LOODGIETER

Bij het gebruik van een soldeerbout met vlam moet je goed opletten wat het materiaal doet.

Je moet het materiaal kennen om een goede verbinding te maken

Jordy Roeleveld is loodgieter in opleiding. Ooit begon hij als timmerman, maar hij besloot na enkele jaren in het timmervak over te stappen op het ambacht van lood gieten. Jordy houdt er van buiten te werken: "Het mooie van metaaldakdekker zijn, vind ik dat je in veel gevallen de huid van een gebouw maakt. Je werkt dan met veel verschillende materialen zoals lood, zink, koper of aluminium. Ieder materiaal heeft zijn bijzondere eigenschappen. Met zink of koper kun je bijna alles maken. Je kunt het alleen niet samen gebruiken, want deze twee metalen bijten elkaar. Aluminium kun je bijvoorbeeld weer niet solderen."

In de Muiderkerk werkte Jordy vooral met lood. Met een schaar, felstang, zettang, soldeerbout en het nodige klopgereedschap kon hij de meeste opdrachten aan: "Bij het gebruik van een soldeerbout met vlam moet je goed opletten wat het materiaal doet. Het kan opbollen en dan gaat het er om dat je bout niet te warm of te koud is om een goede verbinding te maken. Met het kloppen van lood in de juiste vorm is het al niet anders. Voor je het weet, klopt je het te dun en dan moet je weer opnieuw beginnen. Al met al hebben we voor het loodwerk bovenin de toren, ook op de moeilijke plekken, altijd oplossingen weten te vinden."

NA GEBRUIK
NIET UITZETTEN

ARIJAN VAN VUURE RICHIE ENGEL MITCHEL VOLLERING STAALBOUWERS

Ieder metaal heeft zijn moeilijke kanten

Richie Engel en Arijan van Vuure doen respectievelijk de niveau 2 en 3 opleiding Metaalbewerking. Voor project Muiderkerk maakten zij onder meer de stalen trappen.

Arijan: "Tijdens de opleiding leer je van alles over de verschillende materialen, van ijzer en messing tot koper en zink. En met het vak polytechniek leer je bijvoorbeeld berekeningen maken. Voor het maken van de trappen leerde ik onder meer met de zaagmachine werken. Die wordt aangestuurd door een pc en de software die daarbij hoorde, was best complex. En dan denk je dat het werken met een slijptol gemakkelijk is, maar als je even niet oplet, slijp je een kuil in het metaal en dat ziet er natuurlijk niet uit."

Ook Richie ziet in de metaalsector zijn uitdaging: "Lassen lijkt makkelijk, maar je moet er altijd voor zorgen dat je las niet hobbelig is en dat er geen slingers in zitten. Met alleen je laskap opzetten en je handschoenen aantrekken, ben je er niet. Als je bijvoorbeeld gaat MIG/MAG lassen, dan moet je altijd zorgen dat de draadsnelheid goed is, zodat er een rechte en stevige lasnaad ontstaat zonder dikke rupsen. Ook bij het afwerken van metaal is oplettendheid geboden. Ieder metaal heeft zijn moeilijke kanten. Je moet bij het schuren goed vlak en precies werken."

Als je even niet oplet, slijp je een kuil in het metaal en dat ziet er natuurlijk niet uit.

Mitchell Vollering verzorgde de wapening van de liftput. Nauwgezet vlocht Mitchell het betonstaal voor de vloer: "Je moet goed tekeningen kunnen lezen want we werkten hier met meerdere lagen: een boven- en onderwapening. Ik maakte het vloertje door de ijzeren staven en spoortjes met ijzerdraad aan elkaar te verbinden. Daarna is het beton gestort. Meer dan een tang en een draadrol had ik tijdens dit werk verder niet nodig. In een ander geval moesten wij het betonstaal wel eens met plooiijzers buigen, maar in dit geval was dit voorwerk al op het bedrijf gedaan."

ROB DEN NIJS STUKADOOR

Als je precies waterpas werkt, ben je goed aan het stuken!

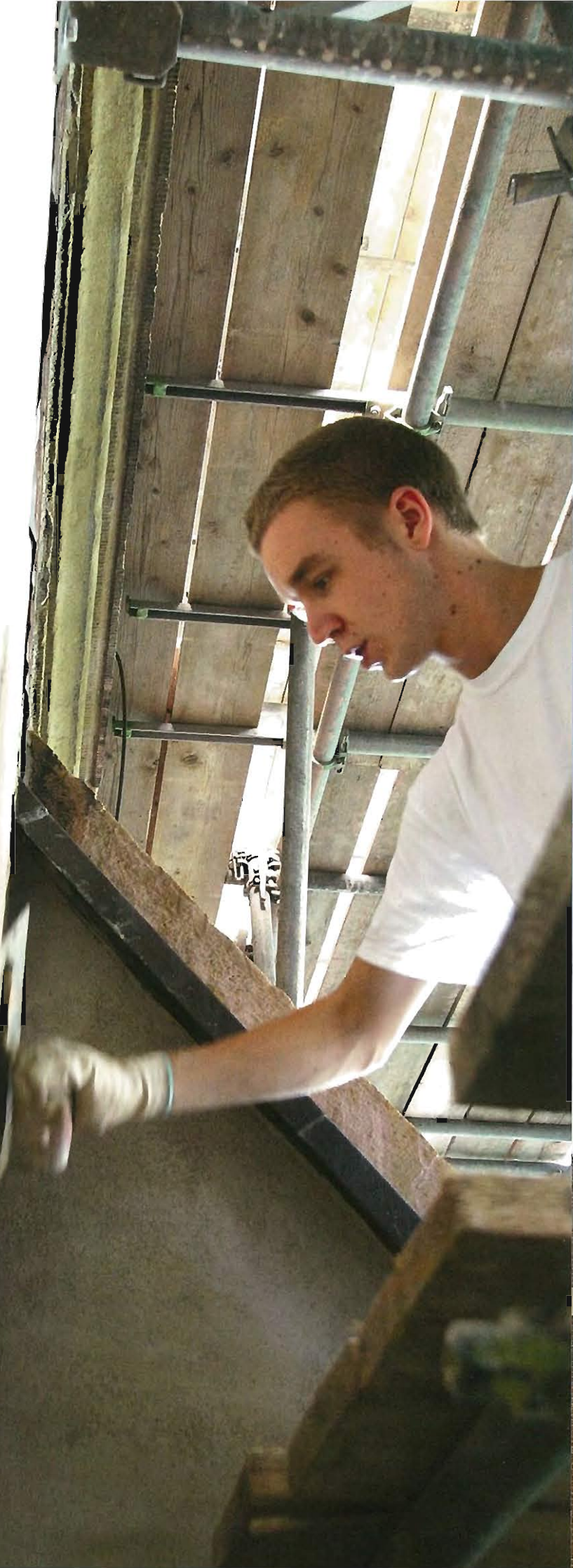
Rob den Nijs heeft de tweejarige stukadoorsopleiding gedaan in Purmerend. In de combinatie van werken en leren deed hij veel ervaring op, zo ook binnen project Muiderkerk:

"Ik ben nu achttien, maar ik stuk in mijn vrije tijd al vanaf mijn twaalfde jaar. Inmiddels kan ik al aardig precies in het lood werken, waterpas werken zeg maar. Eerst zet je de muur of wand met behulp van raapbord en spaan vol met materiaal, dat kan kalkcement zijn, maar ook gips. Daarna rijd je je werk af en vervolgens bewerk je het na met messen. Dat doe je dan een aantal keer totdat het eindresultaat een gladde wand of muur is. Wat ik nog heel graag wil leren, is het stuken van sierlijsten."

Het stuukwerk aan de Muiderkerk was typisch restauratiewerk. Het ging hier volgens Rob den Nijs niet om kaarsrecht stuukwerk: "We moesten de buitenmuren eerst schuren en ruw maken en hebben deze vervolgens aangeheeld. Dit was heel ander stuukwerk dan het plafond van Filmmuseum Amsterdam dat ik samen met anderen voor bouwbedrijf De Nijs heb gedaan. Daar hebben we 350 m² gestuukt en het eindresultaat was echt superstrak!"

We moesten de buitenmuren eerst schuren en ruw maken en hebben deze vervolgens aangeheeld.

EMIEL TESSELAAR PROJECT- ONDERSTEUNING

Zonder ambitie ben je nergens

Emiel Tesselaar doet de duale hbo-opleiding **Bouwtechnische Bedrijfskunde**. Op basis van een contract tussen Avans Hogeschool Tilburg en BouwTalent is hij drie dagen werkzaam binnen de afdeling projectontwikkeling van De Nijs. Meer in het bijzonder houdt hij zich bezig met het project Muiderkerk: "Dit is het echte werk. Ik werk hier niet met studenten, maar met zeer gemotiveerde mensen. Mijn takenpakket is heel breed. De ene keer zit ik met Stadsherstel om de tafels van de finesses van de restauratie door te spreken en om de twee tot drie weken heb ik bouwvergadering. Ook daar kan ik mijn eigen ideeën aandragen."

Heel specifiek was het de opdracht van Emiel om te voorzien in alle nutsvoorzieningen: "In samenwerking met Dirk Vet heb ik alle behoeften op het gebied van gas, water, elektra en kabeldiensten in kaart gebracht. Niet echt een commerciële klus van een projectontwikkelaar in opleiding, maar wel zeer leerzaam. Daarnaast heb ik mij bezig gehouden met een haalbaarheidsonderzoek op verhuurbaarheid."

Ook met de daglichttoetreding heeft Emiel zich heel praktisch bezig gehouden: "In de toren zitten nu hier en daar kijkensters die er vroeger niet in zaten. Zo hebben de toekomstige huurders een prachtig uitzicht over Amsterdam. Belangrijkste vraag, die ik mij bij ieder praktijkprobleem stelde, was: hoe bereik je het resultaat waar de klant tevreden mee is? Want één ding is zeker in de projectontwikkeling, het opbouwen van een goede reputatie is van wezenlijk belang."

In samenwerking met Dirk Vet heb ik alle behoeften op het gebied van gas, water, elektra en kabeldiensten in kaart gebracht.

PROJECTOVERZICHT 2011 - 2012

2011
FEBR

MRT

APRIL

MEI

JUNI

JULI

AUG

SEPT

OKT

NOV

DEC

2012
JAN

FEBR

MRT

APRIL

MEI

JUNI

opbouw steiger
←-----→

herstel houten toren en loden bekleding
←-----→

herstel klokken en uurwerk
←-----→

herstel metselwerk en reinigen gevel
←-----→

aanbrengen sparingen in gevels
←-----→

plaatsen nieuwe tussenvloeren
←-----→

aanbrengen fundering
←-----→

plaatsen staalconstructie trappenhuis
←-----→

plaatsen gevelkozijnen en glas
←-----→

maken nieuwe units
←-----→

monteren lift
←--→

afwerking in kantoor en trappenhuis
←-----→

juni
oplevering

De restauratie van de Muiderkerktoren is mogelijk gemaakt door bijdragen in materiële en immateriële zin van de volgende partijen:

- Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen
- Architectenbureau Van Stigt (architect en initiatiefnemer)
- Stichting Stadsherstel Amsterdam nv
- ERVAS (gevelreiniging)
- BAZ (bouwkostenskundigen)
- Van Rossum (constructeur)
- FSC keurmerk
- De Boer Schilderwerken Obdam
- Ockeloen (zink- en loodwerk)
- Van Doorne (notarissen)
- BAM Woningbouw Amsterdam
- Opleidingsbedrijf SSP-Amsterdam BV
- BouwTalent (opleidingsbedrijf)
- Kersten Constructie (metaalconstructie)
- Gebr. den Nijs (stukadoors)
- Blom Elektrotechniek (E installaties)
- Elementbouw (systeemwanden en plafonds)
- Feenstra (CV installaties)
- De Jong en Roos (hang en sluitwerk)
- Pontmeyer (deuren en bouwhout)

PAUL MOREL STADSHERSTEL

De uitdaging ligt in het denken in rendement

Paul Morel, projectleider Stadsherstel Amsterdam NV, is verantwoordelijk voor het herbestemmen en in stand houden van industrieel en religieus erfgoed. Naast de Muiderkerktoren werkte hij al eerder samen met De Nijs, bijvoorbeeld bij het herstel van Pakhuis De Zwijger en de Gerardus Majellakerk: "Beide projecten waren ook leerlingbouwplaats, net zoals het Muiderkerkproject. Hoewel het moeilijk is om de Muiderkerktoren renderend te krijgen, vonden wij het meteen een sympathiek project."

Bij restauratieprojecten van Stadsherstel kan een leerling volgens Morel veel handvaardigheden opdoen als aankomend timmerman, stucadoor of metselaar: "Dat is bij de Muiderkerktoren ook het geval en het is echt een landmark, van binnenuit kun je prachtig kijken over de kruinen van de bomen, maar het is verder best een incourant gebouw. Stadsherstel doet vaak in krotten of gebouwen in erbarmelijke staat, maar de Muiderkerk was in redelijke staat. In het bedenken van functies om het toekomstig onderhoud van de toren met de hulp van leerlingen te waarborgen, lag veel meer de moeilijkheid."

Aan de ene kant wil Stadsherstel de kerktoren authentiek laten, maar aan de andere kant moet er ook geld verdiend kunnen worden aan het gebruik. Paul Morel: "Om het gebouw aantrekkelijker te maken voor potentiële huurders is de lichtinval verbeterd en is er een lift in gebouwd. Om de binnenmuren enigszins origineel te houden, is er niet gekozen voor gipsen voorzetwanden, maar voor lambrisering tot 120 cm hoogte met verwarming. De 2,5 m die er boven zit, toont het oude metselwerk in al zijn glorie. Het hoorde allemaal bij het zorgvuldige restauratieproces van de Muiderkerktoren."

FLIP NOORDAM KERKBESTUUR

Dit soort vakmanschap is onbetaalbaar

Voor Flip Noordam is de Muiderkerktoren sinds 1976 een vertrouwd baken aan de rand van het Oosterpark. Regelmatig betreedt hij via de Muiderkerktoren de erachter gelegen kerk, de Protestantse Kerkgemeente Amsterdam-Oost, waar hij organist is en ook betrokken is bij het beheer van de kerk. In die laatste hoedanigheid is hij nauw verbonden aan de restauratie van de Muiderkerktoren: "Heel symbolisch, de kerk wil open zijn naar de buurt, komen de kerkgangers via de Muiderkerktoren onze kerk binnen die is gehuisvest in het gebouw dat ook door het KIT bewoond wordt."

Over de nieuwe ingang naar de kerkzaal heeft Flip Noordam regelmatig overleg gehad met Henk Speksnijder: "Een ideale bouwman om mee samen te werken, hij heeft overal verstand van, waar wij als kerk ook van profiteren. In verband met de brandwerendheid moest de ingang namelijk bepaalde afmetingen hebben, waardoor de entree in de kerk niet meer zo voornaam is als de vorige, maar in goed overleg is deze nu toch zo hoog en breed mogelijk geworden. Voor de kerkgemeenschap is het van groot belang dat de entree van de kerk een zo open mogelijke uitstraling heeft."

Naast kerkgemeenschap wil de Muiderkerk ook graag iets betekenen voor de buurt, aldus Flip Noordam: "Onlangs hadden wij hier nog onze maandelijkse Open Maaltijd. Dan komen er zomaar 50 mensen, grotendeels niet-kerkgangers, binnen om tegen een gering bedrag iets bij ons te komen eten." Heel enthousiast is Flip Noordam over de fraai gerestaureerde ornamenten boven de voordeur: "Met behulp van foto's uit het kerkelijk archief is zelfs het zegel van de voormalige Hervormde Gemeente in oude glorie hersteld. Dit soort vakmanschap is onbetaalbaar en de huidige restauratie was door ons niet op te brengen. Geweldig dat de huidige eigenaar dat allemaal doet."

RENÉ COSSÉ

OPLEIDINGSBEDRIJF

SSP-AMSTERDAM

Samen geven we werken in de bouw meer aanzien

René Cossé is directeur van opleidingsbedrijf SSP-Amsterdam BV, gevestigd in Diemen: "Als project is de leerlingbouwplaats van de Muiderkerk uniek omdat alle bedrijven die op de restauratielocatie actief zijn, gebruik maken van vakmensen in opleiding. Van leerlingen timmeren en metselen tot dak- en schilderwerk."

Het opleidingsbedrijf van Cossé levert de leerling timmeren: "Zij leren bij ons in de opleiding van alles over onder meer nieuwbouw, restauratie en machinaal werken. Heel veel van onze leerlingen hebben al eerder meegewerkt aan prestigieuze restauratiewerken in Amsterdam zoals Tuschinsky, Carré, de Amstelkerk en de Hermitage. Het echte restauratiewerk leer je in de loop der jaren. Veel van de huidige ervaring op dit gebied stroomt nu vanwege leeftijd uit en het is dus van groot belang dat onder meer de opleidingen dit aanvullen met jonge aanwas."

De meeste leerlingen die binnen onze opleidingen uitstromen, zien zichzelf het liefst in een busje naar een nieuwbouwklus gaan, aldus Cossé: "Maar de timmermannen die bij restauraties nodig zijn, hebben we ook hard nodig. Onze ervaring is dat als de leerlingen eenmaal bij ons binnen zijn, zij in ruim 85% van de gevallen de opleiding ook daadwerkelijk afronden. Gelukkig zien we ook steeds vaker dat allochtone leerlingen, meer dan 30%, onze opleidingen aantrekkelijk vinden. We doen er met z'n allen dan ook alles aan om werken in de bouw meer aanzien te geven. Dat tonen we onder meer met mooie projecten als de Muiderkerk."

JAAP LAURENT BAM

Jonge vakmensen in de bouw zijn hard nodig

Jaap Laurent is directeur van BAM Woningbouw Amsterdam. Als voormalig bestuurslid van SSP-Amsterdam leerde hij Winfred de Nijs kennen, die op zijn beurt betrokken is bij Espeq en BouwTalent: "Uiteraard was bouwbedrijf De Nijs geen onbekende voor ons als woningbouwer. Dat wij een gezamenlijk belang hebben, mag duidelijk zijn. Ook al is het op dit moment crisis in de bouw, wij zijn er beiden van overtuigd dat er in de nabije toekomst een tekort aan goede vakmensen in de bouw gaat ontstaan. Vanwege de vergrijzing stroomt in vijf jaar een kwart van de branche uit, maar ook omdat het te zijner tijd in de bouw ongetwijfeld weer gaat aantrekken. Dit betekent dat wij ons er sterk voor maken om constant leerlingen in de bouw aan de gang te houden."

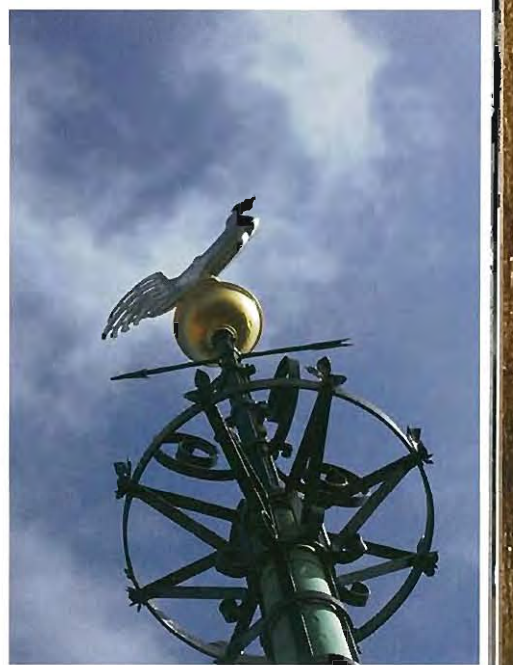
Het project Muiderkerk is volgens Jaap Laurent een aansprekende leerlingbouwplaats: "Omdat oud-collega Henk Speksnijder niets mooier vindt dan met jongeren werken, hebben wij hem in dit restauratieproject als uitvoerder aanbevolen. Vroeger had je de gilden, nu draagt Henk zijn kennis over op de leerlingen. Hij is van alle vakgebieden thuis. Daarnaast heeft BAM gesponsord op het steigerwerk rondom de toren. Het belangrijkste is dat wij als bouwsector gezamenlijk optrekken en dat wij jonge mensen weten te mobiliseren die het leuk vinden om met hun hersenen en handen te werken. En over de nodige specifieke kennis van het bouwen beschikken natuurlijk."

**ROB GOOSENS EN
BOUWTALENT**

Op het gebied van innovaties speelt er veel in de bouw

Rob Goosensen heeft meerdere bouwhelmen op. Hij is teamleider binnen Espeq Opleidingsbedrijven en daarnaast is hij directeur van BouwTalent. Die laatste is op advies van Bouwend Nederland in 2004 samen met SSP en Espeq opgericht: "BouwTalent is een stichting en Winfred de Nijs is daar de voorzitter van. Daarmee is de relatie met bouwbedrijf De Nijs gelegd. BouwTalent zorgt dat er meer studenten met praktijkervaring beschikbaar komen voor kaderfuncties in de bouw. Wij slaan daarbij de brug tussen leren en werken. Zodat theorie en praktijk tijdens de studie op een makkelijke manier samenkomen. Dit lukt ons omdat we binnen een landelijk netwerk samenwerken met opleidingen en bedrijven."

BouwTalent is een grote promotor van de bouwsector. Rob Goosensen: "Wij willen laten zien dat er op het gebied van innovaties veel speelt. Veel mensen hebben nog steeds het beeld van de metselaar en de timmerman. Die zijn ook van belang, maar men weet meestal niet wat er allemaal aan de hand is op het gebied van de digitalisering en de simulering van het bouwproces. Ook op het vlak van faalkostenreductie en rendementsverbetering in het logistieke proces zijn wij zeer actief. En bij een restauratie speelt hergebruik een rol. In het project Muiderkerktoren hebben wij Lars Bakker naar voren geschoven. Hij was met name bezig met de aansturing, de planning en de uitvoering. Het herstel van een oud gebouw is weer eens iets anders voor een leerling dan een groot nieuwbouwproject."

HENK SPEKSNIJDER UITVOERDER

Elke vakdiscipline kent zijn handigheidjes

Henk Speksnijder is officieel met prépensioen, maar via zijn oude werkgever BAM Woningbouw wordt hij als zzp'er ingehuurd door De Nijs als uitvoerder van project Muiderkerk. Als eerste aanspreekpunt op de bouwplaats begon hij dit project met de begeleiding van een leerling die de steigerbouwers hielp met de opbouw rondom de toren. Henk is gepokt en gemazeld in de bouw en kan de leerlingen op elk vlak wel iets bijleren: "Donny en Guido heb ik bijvoorbeeld uitgelegd hoe je de sierlijsten moet herstellen, waar het lood van het dak vervolgens op bevestigd moest worden. Zagen, schaven, verlijmen en schroeven, al het werk vereist wel een handigheidje.

De kwaliteit van houtwerk bovenin bij het klokkenspel is meer dan 110 jaar oud, maar was voor het grootste deel nog in prima conditie, aldus Henk: "Vroeger werd het lood met spijkertjes bevestigd en de jongens moesten het nu met klangen doen, die zij achter het lood vast schieten. Deze haken vangen het lood op zodat het niet meer om kan waaien tijdens een storm. Op deze manier loopt het regenwater voortaan ook niet meer langs de spijkertjes het hout in."

De leerlingen metselen Pim en Nick worden bijgestaan door een ervaren metselaar, maar ook zij werden zo nu en dan geholpen door Henk: "Ze mochten van mij ook een paar m2 voegen. Een voorbeeldje vlak vol en een stuk knipvoeg. Dat doen ze later in hun opleiding ook op basis van een tekening en dan wordt dat op locatie afgetoetst. Ik kan echt genieten van de energie waarover de leerlingen beschikken en ik zie dat ze zich snel ontwikkelen. Ze komen hier schuchter als piepkuijken binnen en gaan aan het eind van hun stageperiode als een haantje naar buiten."

CAMIEL HONSELAAR PROJECTONTWIKKELAAR

Een kerktoeren exploitabel maken, is een hele uitdaging

Voor Camiel Honselaar, projectontwikkelaar Muiderkerktoren vanuit M.J. de Nijs Projectontwikkeling B.V., is de Muiderkerktoren een markeringspunt ten opzichte van de Zuider- en Westerkerk: "De toren is bij uitstek een project om jonge vaklieden de nodige vakbekwaamheid mee te geven. Niet op school, maar in de echte praktijk. Aan uitstekende timmermannen en metselaars gaat straks een groot tekort ontstaan. Via leerlingbouwplaatsen proberen wij vaklieden aan ons te binden en ze de nodige specifieke vakkennis op te laten doen. Dat is bij ons een continu proces."

Het beheersen van de kosten en het exploitabel krijgen van de Muiderkerktoren vormden ook tijdens dit traject belangrijke uitdagingen voor Camiel Honselaar: "Wij kochten dit gebouw voor een symbolisch bedrag en meteen begonnen voor alle betrokken partijen die dit project sponsoren de kosten te lopen. Ondertussen voerden wij gesprekken met partijen zoals Stadsherstel als perfecte belegger van de toren. Met dit soort partners trek je dan in veel gevallen samen op in de zoektocht naar commerciële partijen. De verhoudingen liggen dan veelal zo dat De Nijs de zorg voor de bouwsom heeft en dat de andere partij de verdere actie - denk aan de financiële en commerciële kant - onderneemt." Het streven van Camiel Honselaar is altijd om de bouwsom en de aankoop prijs gelijk te krijgen aan de subsidie en de opbrengsten. Dit om de toren exploitabel te laten zijn: "Dat lukt eigenlijk maar zelden. Het is voor ons veelal een schip van bijleggen, maar de omgeving kan voortaan wel mooi genieten van een markant gebouw dat in ere is hersteld. En voor alle vaklieden in opleiding is het een fantastische leerschool geweest."

De leerling werkvoorbereiding die ik begeleidde, heeft het werk goed opgepakt

Dirk Vet was bedrijfsleider van project Muiderkerktoren en in die hoedanigheid verantwoordelijk voor de financiën, de organisatie en de mensen. Met name met de direct betrokkenen van de kerkgemeenschap en het Tropeninstituut nam hij maandelijks de planning door en informeerde hij hen over wat er ging komen. Daarnaast had hij regelmatig bouwvergaderingen met Stadsherstel: "Van de afscheiding naar de kerk, trappenhuis en lift tot de herinrichting van de ruimtes, de toren is bij oplevering geen veredelde entree van de kerk meer, maar is een gebouw op zich geworden."

Bij het project waren vele leerlingen betrokken. Dirk Vet begeleidde Lars Bakker met de werkvoorbereiding: "Hij heeft bijvoorbeeld het schema van voorbereiden ingevuld. Verder heeft hij het budget van de lift behoorlijk weten te knijpen door te kiezen voor een ander type. Hij heeft de plattegronden uitgewerkt tot werktekeningen. Voor de staalbouwers deed hij veel inmeewerk en maakte hij de bestektekening. Zelfs het lassen en monteren door de leerlingen van Kersten Constructie begeleidde hij. Lars heeft het werk goed opgepakt."

Onderdeel van onze doelstelling is dat zo veel mogelijk serieuze leerlingen doorstromen en bij De Nijs in dienst komen, aldus Dirk Vet: "Er werken nu al veel oud-leerlingen van Espeq en SSP bij ons. Ook de Muiderkerktoren is een kweekvijver voor de toekomst. Uit deze groep zullen er uiteindelijk ongetwijfeld weer een paar bij ons blijven."

DIRK VET PROJECTLEIDER

ANDRÉ VAN STIGT ARCHITECT

Leerlingen leren binnen project Muiderkerk vooral door te doen

André van Stigt is als architect verbonden aan project Muiderkerk. Hij werkt als renovatiearchitect regelmatig samen met Bouwbedrijf M.J. de Nijs. De aanleiding voor zijn inbreng in project Muiderkerk is echter van bijzondere aard: "Ik ontving in 2009 de Gouden Piet Kranenberg Ring uit handen van Duco Stadig, voormalig wethouder van Amsterdam en kerkvoogd van de Hervormde Muiderkerkgemeente. Ik verbond vanuit mijn positie in de Stichting Agora een zorgtaak aan de renovatie van de Muiderkerktoren als symbool van ons motto: nieuw leven, oude gebouwen."

Duurzaam beheer voor niet-rijksmonumenten als de Muiderkerktoren, gebouwd in 1892, is een groot probleem. Om te beginnen, wilde André van Stigt het achterstallig onderhoud van de toren aanpakken: "Een volgende stap zou zijn het geven van betekenis aan het gemeentemonument, want dat is de Muiderkerk wél. Voor hulp klopte ik aan bij het Stadsdeel en bij een woningcorporatie, maar daar kreeg ik de handen niet op elkaar. Gelukkig stak De Nijs zijn nek uit en konden we de toren weer maatschappelijke betekenis geven. Het gaat in dit project niet om aannemen, maar om het instandhouden van het bouwambacht. De inzet van leerlingen die worden begeleid door een leermeester op de herstelbouwplaats is in dit project van groot belang."

Over zijn eigen inbreng bij de restauratie van de toren is André van Stigt bescheiden: "Er zijn extra vloeren ingebracht. Vroeger was de hoogte tussen twee vloeren 5 meter en dat is nu 2,5 meter geworden. Verder is er een liftconstructie ingebracht en heb ik verbeteringen aangebracht qua lichtinval in de toren. Het werk dat de leerlingen verrichten, vind ik in het kader van dit project veel belangrijker. Dan kan het gaan om het maken van houtverbindingen, maar net zo belangrijk is dat zij leren samenwerken. Dat zij ervaren dat er in een project als dit heel veel specialismen samenkomen. En vergeet ook niet dat de leerlingen hier de nodige discipline wordt bijgebracht. Of het nu gaat om het ontwikkelen van werktempo of het op tijd op het werk verschijnen. Zij leren hier vooral door te doen."

Wie naar de Muiderkerktoren kijkt, moet constateren dat deze wel erg vreemd tegen de nieuwbouw van het Instituut van de Tropen aanstaat. André van Stigt beaamt dit: "De toren is eigenlijk een karikatuur omdat deze sinds de brand in 1989 feitelijk geen functie meer heeft. Wél is de kerktoren nog een symbool van het sociale hart van de kerk. Ook is het vanuit de Linnaeusstraat bekeken een markant neoclassicistisch ijkpunt, nét gelegen buiten de stadsveste. De architect van het gebouw, G.W. Fixseboxse, heeft enkele kerkgebouwen op zijn naam staan, maar is geen architect als Pierre Cuypers (1827-1921) die ongeveer 100 kerkgebouwen heeft ontworpen, waarvan er maar liefst 70 zijn gebouwd."

In het onderhoudsbeheer van een grote stad als Amsterdam zijn heel veel verbeteringen mogelijk volgens André van Stigt: "Daar loopt men niet alleen heel erg achter, er gaan bovendien ook heel vaak dingen fout. Daarom roep ik op de leermeester samen met leerlingen structureel maatschappelijk onderhoud aan gebouwen te laten plegen. Het opleiden van die leerlingen moet geen luxe zijn. Dat kan volgens mij zelfs budgetneutraal als je één leermeester op vier leerlingen zet. Die leermeester kan heel goed een 55-plusser zijn die is vrijgemaakt door middel van een sociaal plan van het bouwbedrijf waar hij eerst heeft gewerkt. Zij kunnen als geen ander het vakmanschap overbrengen op leerlingen die open staan voor kennis en die graag met hun handen willen werken."

WINFRED DE NIJS INITIATIEFNER

Samen laten wij voor lange tijd een prachtig herstelde Muiderkerktoren achter

Winfred de Nijs, directeur van Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen BV, kijkt als ondernemer zo'n zes jaar vooruit: "Voor het jaar 2020 is de voorspelling dat er in de bouwsector een tekort zal zijn van ongeveer 55.000 vakmensen. Dat is verontrustend en daarom ondernemen wij zoveel mogelijk stappen om mensen te boeien en te interesseren voor het bouwvak. Bestuurlijk draag ik mijn steentje bij aan Espeg en BouwTalent, maar ook ons bedrijf zelf leidt jaarlijks vijftien tot twintig leerlingen op. Daarnaast lopen er ook nog eens tien tot vijftien jonge mensen stage binnen allerlei disciplines van onze organisatie."

De Muiderkerktoren als leerlingbouwplaats past helemaal in de wijze waarop De Nijs goede vaklieden wil opleiden: "Het is een bijzonder project waarin alle facetten van het bouwvak te vinden zijn, van het verstevigen met betonijzer van de liftfundering tot het plaatsen van het gerestaureerde haantje op de klokkentoren. De vijfendertig jongeren die zonder al te grote tijdsdruk aan de toren hebben gewerkt, werden bijgestaan door goede uitvoerders en uitstekende leermeesters. Wij vonden het tijdens dit project van belang dat de leerlingen de tijd kregen om echt iets te leren. Natuurlijk moesten de diverse deadlines daarbij wel in de gaten gehouden worden."

Vakbekwaamheid is ons handelsmerk, aldus Winfred de Nijs: "Maar dit project hebben wij niet alleen gedaan. Ook de inzet van alle andere partijen, van BAM tot Kersten Constructie en van André van Stigt tot Duco Stadig, was geweldig. De stad Amsterdam doet veel voor ons, wij doen graag wat terug. Samen laten wij voor lange tijd een prachtig herstelde Muiderkerktoren achter. Iedereen is trots op het eindresultaat en natuurlijk vind ik het helemaal schitterend als de jongens bovenin de toren een vlag van De Nijs laten wapperen."

PROFESSIONALS

- initiatiefnemer
- architect
- projectontwikkelaar
- projectleider
- uitvoerder
- opleidingsbedrijven
- woningbouwbedrijf
- kerkbestuur
- stadsherstel

Dit is een uitgave van:

M.J. de Nijs Project I B.V.
www.mjdenijs.nl

Ontwerp en realisatie: Tirza Teule grafisch ontwerp
Tekst: Smook & Walgjen PR
Fotografie: Wilbert van Woensel, Rob Verhagen,
Architectenfotografen.nl/Fedde de Weert, Onno Walgjen
Drukwerk: drukkerij Slinger